

Oddelenie sťažností a petícií

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo 6/2022-pet.-9.1 47619/2022	Vybavuje/kontakt Mgr. Haluška 02 5956 2602	Dátum 23. augusta 2022
-----------------------	---	--	---------------------------

Vec

Petícia: Moratórium na „gene drive“ organizmy – oznámenie výsledku vybavenia petície

Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) bola dňa 14. júna 2022 doručená petícia označená ako „*Petícia: Moratórium na „gene drive“ organizmy*“, v ktorej ste určený ako osoba na zastupovanie v styku s orgánom verejnej moci. Predmetná petícia bola doručená tiež Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktoré ju následne dňa 7. júla 2022 z dôvodu vecnej príslušnosti postúpilo na vybavenie MŽP SR. V petícii je vyjadrená žiadosť o zabránenie uvoľňovania organizmov na báze „gene drive“ (v doslovnom preklade „génový pohon“) do životného prostredia a o úsilie o globálne moratórium na uvoľňovanie organizmov na báze génového pohonu na konferencii zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite. Petícia obsahuje 1 podpisový hárok a informáciu o tom, že medzinárodnú elektronickú petíciu podpísalo 295 521 občanov EÚ.

Posúdením žiadosti uvedenej v petícii, nakoľko sa týka oblasti geneticky modifikovaných organizmov a okrajovo aj oblasti biologickej diverzity, Vám na základe vyjadrenia odboru ochrany prírody a biodiverzity MŽP SR a odboru environmentálnych rizík a biologickej bezpečnosti MŽP SR uvádzame nasledovné:

Slovenská republika sa k téme génového pohonu vyjadruje pri príprave spoločnej pozície EÚ, ktorá sa bude následne prezentovať aj na globálnej úrovni. V rámci týchto rokovaní je potrebné zohľadniť a zosúladiť pozície všetkých členských krajín EÚ tak, aby v závere došlo k ich konsenzu.

MŽP SR zdieľa obavy vyjadrené v petícii a preto bude na týchto rokovaniach presadzovať princíp predbežnej opatrnosti, podľa ktorého by sa podobné technológie nemali aplikovať, kým nebudú zanalyzované všetky možné riziká. Túto pozíciu bude MŽP SR zastávať aj na najbližšej schôdzi Rady ministrov EÚ naplánovanej na jeseň tohto roku. Pre presadenie uvedeného princípu budeme v rámci členských krajín EÚ hľadať spojencov.

Slovenská republika využíva zdieľanie poznatkov s ostatnými členskými krajinami na pôde orgánov EÚ a zúčastňuje sa diskusií na túto tému aj v iných medzinárodných zoskupeniach za účelom nastavenia bezpečného manažovania technológie génového pohonu a využívania poznatkov vysokej vedeckej hodnoty na garantovanie ochrany zdravia ľudí, zvierat a životného prostredia.

Téma génového pohonu bola tiež predmetom rokovaní Pomocného orgánu pre vedecké, technické a technologické poradenstvo v záležitostiach Dohovoru o biologickej diverzite a jeho protokolov (SBSTTA) ako súčasť hodnotenia a riadenia rizík geneticky modifikovaných organizmov, ktorého základné medzinárodné pravidlá ustanovuje čl. 15 a 16 Kartagenského protokolu o biologickej bezpečnosti. V poradí 24. konferencia SBSTTA, ktorá bola pre pandémiu ochorenia COVID-19 prerušená, sa skončila v dňoch 14.-29. marca 2022 v Ženeve. SBSTTA-24 prijala odporúčanie č. 5 pre konferenciu zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite (COP15), v ktorom podporuje vypracovanie ďalších usmernení hodnotenia rizík pre organizmy génového pohonu (<https://www.cbd.int/recommendations/sbstta/?m=sbstta-24>). Slovenská republika sa ako členská krajina EÚ zúčastňovala tiež pracovných skupín Rady EÚ pre medzinárodné otázky životného prostredia (Working Party on International Environmental Issues – WPIEI) Biosafety, kde sa prijímali orientačné línie EÚ a jej členských krajín k záležitostiam Kartagenského protokolu o biologickej bezpečnosti.

Čo sa týka celosvetového riešenia, v tomto prípade sa pri negotáciách v rámci Dohovoru o biologickej diverzite na globálnej úrovni prezentuje spoločná pozícia EÚ. Podotýkame, že zmluvné strany Dohovoru o biologickej diverzite zväžia zavedenie organizmov obsahujúcich génový pohon do životného prostredia až po vedecky podloženom posúdení rizika od prípadu k prípadu, zavedeniu opatrení na riadenie rizika a získaní alebo vyžiadaní informovaného súhlasu potenciálne ovplyvnených miestnych komunít a domorodého obyvateľstva. Najbližšia konferencia zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite a jeho protokolov je naplánovaná na december tohto roku.

MŽP SR rozumie petícií a obávam občanov EÚ v otázke génového pohonu, nakoľko ide o naozaj novú a zatiaľ veľmi neznámu a citlivú tému, ktorá môže mať potenciálne negatívne dopady na životné prostredie, zdravie obyvateľov a celkovo našu planétu. Problematika geneticky modifikovaných organizmov je zložitá a preto je potrebné vyvíjať a podporovať všetky aktivity a snahy, aby sme získali viac informácií o pozitívnych, ale hlavne negatívnych účinkoch technológie génového pohonu. Táto technológia môže slúžiť aj prospešným účelom, ale v každom prípade musíme vylúčiť to, aby mohla byť zneužitá, resp. aby okolnosti, ktoré teraz vzhľadom na špecifiká tejto technológie ešte nevieme predvídať, mohli ohrozovať prirodzenú biodiverzitu a život na Zemi. Podotýkame, že Slovenská republika si môže národný prístup k tejto technológii nastaviť prísnejšie ako bude dohodnutý na globálnej úrovni. Zároveň zdôrazňujeme, že MŽP SR bude v tejto otázke vždy zastávať princíp predbežnej opatrnosti.

S pozdravom

Ing. Zuzana Domsitzová
vedúca oddelenia

Na vedomie:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava